

(171. 1.)

KONINKLIJKE BOODSCHAP.

Aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

MIJNE HEEREN!

IN NAAM VAN HARE MAJESTEIT WILHELMINA, BIJ DE GRATIE GODS, KONINGIN DER NEDERLANDEN, PRINSES VAN ORANJE-NASSAU, ENZ., ENZ., ENZ.

Wij E M M A, Koningin-Weduwe, Regentes van het Koninkrijk,

Bieden U hiernevens ter overweging aan een ontwerp van wet tot onteigening voor de normaliseering der *Nieuwe Maas* boven *Rotterdam*.

De toelichtende memorie (en bijlagen), die het wetsontwerp vergezelt, bevat de gronden waarop het rust.

En hiermede, Mijne Heeren, bevelen Wij U in Godes heilige bescherming.

Het Loo, den 22sten April 1893.

E M M A.

(171. 2.)

ONTWERP VAN WET.

IN NAAM VAN HARE MAJESTEIT WILHELMINA, BNZ.

WIJ E M M A, ENZ.

Allen die deze zullen zien of hooren lezen, saluut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging hebben genomen, dat de normaliseering van de *Nieuwe Maas* tusschen *Krimpen aan de Lek* en *Rotterdam* in het algemeen belang noodig is;

Gelet op de wet van 23 Augustus 1851 (*Staatsblad* n°. 125);

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Eenig artikel.

Wij verklaren, dat het algemeen nut de onteigening vordert ten name van den Staat der Nederlanden van de eigendommen in de gemeenten *IJsselmonde* en *Krimpen aan den IJssel*, noodig voor de normaliseering van de *Nieuwe Maas* tusschen *Krimpen aan de Lek* en *Rotterdam*.

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en dat alle Ministerieele Departementen, Autoriteiten, Colleges en Ambtenaren, wie zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven

*De Minister van Waterstaat,
Handel en Nijverheid,*

(171. 3.)

MEMORIE VAN TOELICHTING.

Met uitzondering van enkele werken van lokalen aard, kan de waterweg langs Rotterdam naar zee geacht worden *beneden* deze plaats voltooid te zijn, zoodat thans de verbetering van het gedeelte van dien waterweg tusschen Krimpen aan de Lek en Rotterdam aan de orde komt.

In de nabijheid van het veer te Kralingen heeft de Nieuwe Maas eene overmatige breedte, welke even beneden dat veer door eene zich aldaar bevindende plaat van groote uitgestrektheid, de Groeneplaat, tot op minder dan het twee derde gedeelte der voor den waterweg daar ter plaatse aangenomen normaalbreedte wordt beperkt. Door deze plaat is de hier zoo nauwe rivier daarenboven grootendeels buiten de doorgaande richting van den rechteroever van het bovenwaarts gelegen riviervak gedrongen, waardoor eene voor de waterbeweging ongunstig werkende bocht is ontstaan. Deze afwijking oefent een belemmerenden invloed uit op de doorlating van vloedwater daar ter plaatse.

In dat riviervak van overmatige breedte vereenigt zich, even boven het veer te Kralingen, de Hollandsche IJssel met de Nieuwe Maas. De splitsing van het vloedwater, waarvan een deel eerstgenoemde rivier moet intrekken en het andere deel zich in laatstgenoemde rivier moet voortbewegen, geschiedt op onvoldoende wijze. Dit, alsmede de afstrooming van het ebwater in deze uitgestrekte water-vlakte, geeft aanleiding tot de vorming van dwars- en tegenstroomen, welke nadeelig werken op het vrij doortrekken zoo van den vloed als van den ebstroom op de hoofdrivier.

Bovendien geeft deze onregelmatige toestand herhaaldelijk aanleiding tot de vorming van ijsverstoppingen, waardoor de afvoer van door de bovenrivieren aangebracht drijfzand wordt belemmerd, zoodat het thans voorgestelde normaliseeringswerk tevens als eene belangrijke verbetering van de benedenrivieren in het algemeen kan worden beschouwd, waarop dan ook reeds door den Raad van Waterstaat in 1857 en in het bekende rapport der inspecteurs van den waterstaat van 27 September 1861 was gewezen.

Ofschoon zich meer bovenwaarts op de rivier nog verschillende onregelmatigheden van meer lokalen invloed voordoen, die ook op de waterbeweging in het algemeen nadeelige uitwerking hebben, bestaan, in verband met het boven medegedeelde, de werken, gevorderd voor de normaliseering der Nieuwe Maas boven Rotterdam voornamelijk in het wegnemen van den onregelmatigen toestand in de nabijheid van het Kralingsche veer.

Hiertoe zal de rechteroever der Nieuwe Maas door de uitgestrekte vlakte, waar zich de Hollandsche IJssel met de hoofdrivier vereenigt, door middel van rijswerken worden doorgetrokken, welke tevens eene scheiding tusschen beide rivieren zullen vormen. Beneden de open te laten uitmonding van den Hollandschen IJssel, nl. even beneden het Kralingsche veer, zal de rechteroever der Nieuwe Maas zoo ver door rijswerken worden uitgebouwd, dat daardoor eene betere richting der rivier wordt bepaald, terwijl, om deze hier de noodige breedte te doen verkrijgen, een gedeelte der Groeneplaat aan de noordzijde zal worden opgeruimd.

Met de uitvoering dezer werken zal gepaard gaan de beteugeling van de geul, genaamd het Zuiddiepje, tusschen de Groeneplaat en den linkeroever der Nieuwe Maas, zoodat de alsdan nog door die geul plaats hebbende waterbeweging geen nadeeligen invloed kan uitoefenen op de waterbeweging in de hoofdrivier. Geheele afsluiting dezer geul, door de Staatscommissie voor de verbetering van den waterweg langs Rotterdam naar zee voorgesteld, wordt niet wenschelijk geacht, zoowel met het oog op de belangen van uitwatering der naburige gronden, als om te voorkomen, dat in de nabij de bebouwde kom der gemeente IJsselmonde gelegen geul voor de gezondheid nadeelig

stilstaand water zal aangetroffen worden. Aan het benedeneinde der Groeneplaat zal voor de regelmatige geleiding van den stroom een strekdam worden aangebracht.

Bovenwaarts zal de op enkele plaatsen te groote breedte der rivier door dammen en kribben worden beperkt, terwijl aan het bovineinde der Bakkerskil een stroomleidende dam zal worden aangebracht.

Langs de buitengronden van den aan den rechteroever der Nieuwe Maas gelegen Stormpolder, waar de rivier te geringe breedte heeft, zal door afgraving de noodige verruiming worden verkregen.

De voor de normaliseering aangenomen breedte komt te Rotterdam, aan het benedeneinde van het te normaliseeren riviervak, overeen met de door de genoemde Staatscommissie voorgestelde, terwijl bovenwaarts de door haar aanbevolen breedtevermindering zal worden in acht genomen, met dien verstande nochtans, dat, met het oog op de hoeveelheid water, welke door den Hollandschen IJssel bij vloed aan den waterweg wordt onttrokken en bij eb daarop wordt gebracht, de normaalbreedte boven de vereeniging van beide rivieren 25 M. minder dan beneden die vereeniging bedraagt.

De voor de uitvoering van het bovenomschreven ontwerp gevorderde werken worden geraamd op een bedrag van ongeveer f 1 600 000, waarin, aangezien de werken behooren tot die voor de verbetering van den waterweg langs Rotterdam naar zee, tot een bedrag van 10 ten honderd door de gemeente Rotterdam wordt bijgedragen.

Overeenkomstig artikel 7 der wet van 28 Augustus 1851 (*Staatsblad* n°. 125), hebben in de gemeenten IJsselmonde en Krimpen a/d IJssel de vereischte onteigeningsstukken voor een ieder ter visie gelegen (1).

Noch mondeling, noch schriftelijk zijn bezwaren ingebracht.

*De Minister van Waterstaat,
Handel en Nijverheid,*

C. LELY.

(1) Deze stukken zijn ter griffie gedeponeerd.